109. MEKTUP

١٠٩ – ﴿ اَلْمَكْتُوبُ التَّاسِعُ وَالْمِائَةُ : اِلَى الْحَكِيمِ صَدْرْ فِى بَيَانِ سَلاَمَةِ الْقَلْبِ وَنِسْيَانِهِ مَا دُونَ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ ﴾

اِعْلَمْ اَنَّ أَهْلَ اللّٰهِ اَطِبَّاءُ الْاَمْرَاضِ الْقَلْبِيَّةِ وَاِزَالَةُ الْعِلَلِ الْبَاطِنِيَّةِ مَنُوطَةٌ بِتَوَجُّهِ هَؤُلَاءِ الْاَكَابِرِ كَلاَمُهُمْ دَوَاءٌ وَنَظَرُهُمْ شِفَاءٌ هُمْ قَوْمٌ لاَيَشْقَى جَلِيسُهُمْ وَهُمْ جُلَسَاءُ اللّٰهِ بِهِمْ يُمْطَرُونَ وَبِهِمْ يُرْزَقُونَ وَرَأْسُ الْاَمْرَاضِ الْقَلْبِيَّةِ وَرَئِيسُ الْعِلَلِ الْبَاطِنِيَّةِ هُوَ تَعَلُّقُ الْقَلْبِ وَارْتِبَاطُهُ بِمَا دُونَ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى وَمَا لَمْ يَتَيَسَّرِ التَّخَلُّصُ مِنْ هَذَا التَّعَلُّقِ بِالتَّمَامِ فَالسَّلاَمَةُ مُحَالٌ فَاِنَّهُ لاَمَجَالَ لِلشِّرْكَةِ فِى جَنَابِ الْحَقِّ جَلَّ سُلْطَانُهُ "**اَلاَ لِلّٰهِ الدِّينُ الْخَالِصُ**" فَكَيْفَ اِذَا جُعِلَ الشَّرِيكُ غَالِبًا وَجُعِلَ مَحَبَّةُ غَيْرِ الْحَقِّ غَالِبَةً عَلَى مَحَبَّتِهِ تَعَالَى عَلَى نَهْجٍ تَكُونُ مَحَبَّتُهُ تَعَالَى مَعْدُومَةً فِى جَنْبِهَا اَوْ مَغْلُوبَةً غَايَةَ الْوَقَاحَةِ وَنِهَايَةَ عَدَمِ الْحَيَاءِ وَلَعَلَّ الْمُرَادَ مِنَ الْحَيَاءِ فِى قَوْلِهِ عَلَيْهِ السَّلاَمُ "**اَلْحَيَاءُ مِنَ الْاِيمَانِ**" هُوَ هَذَا الْحَيَاءُ وَعَلاَمَةُ عَدَمِ تَعَلُّقِ الْقَلْبِ بِمَا سِوَاهُ تَعَالَى نِسْيَانُهُ اِيَّاهُ بِالْكُلِّيَّةِ وَذُهُولُهُ عَنْهُ جُمْلَةً عَلَى وَجْهٍ لَوْ كُلِّفَ بِتَذَكُّرِ الْاَشْيَاءِ لَمَا تَذَكَّرَ فَكَيْفَ يَكُونُ لِتَعَلُّقِ الْقَلْبِ بِالْاَشْيَاءِ مَجَالٌ فِى ذَلِكَ الْمَوْطِنِ وَهَذِهِ الْحَالَةُ مُعَبَّرَةٌ عَنْهَا عِنْدَ أَهْلِ اللّٰهِ بِالْفَنَاءِ وَهُوَ أَوَّلُ قَدَمٍ يُوضَعُ فِى الطَّرِيقَةِ وَمَبْدَأُ ظُهُورِ أَنْوَارِ الْقِدَمِ وَمَنْشَأُ وُرُودِ الْمَعَارِفِ وَالْحِكَمِ وَبِدُونِهَا خَرْطُ الْقَتَادِ

TÜRKÇE ANLAMI

Bu mektup Hekîm Sadr'a yazılmış olup kalbin selâmetini ve Hakk Subhânehû'nun dışındakileri unutmasını açıklamaktadır.

Bilmek gerekir ki Allah dostları, kalp hastalıklarının tabipleridir. Kalpteki illetlerin yok edilmesi bu büyük zatların teveccühüne bağlıdır. Bunların sözleri ilaç, nazarları (bakışları) şifadır. *"Onlar öyle bir topluluktur ki onlarla hemhal olan sıkıntıya düşmez. Onlar her dâim Allah ile beraberdir. Onların bereketi ile yağmur yağdırılır ve onların bereketiyle rızık gönderilir."*[143]

Kalp hastalıklarının başı ve bâtınî illetlerin başlıcası, kalbin Hakk Subhânehû'nun dışındaki şeylerle alaka ve bağ kurmasıdır. Bu alakadan tamamıyla kurtulmadıkça selâmet muhaldir. Çünkü Hakk Subhânehû'nun yüce katında ortaklığa yer yoktur. *"İyi bil ki, hâlis dîn yalnız Allâh'ındır."* (Zumer, 3). Öyleyse nasıl olur da, ortak koşulan üstün tutulmuş olur.

Hakk'ın dışındakilerin (*mâsivâ*nın) muhabbetini, O'nun (Celle Celâluhû) muhabbetine baskın gelecek veya yok edecek kadar üstün tutmak çirkinliğin ve hayasızlığın son kertesidir.

Belki de Efendimiz'in (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) *"Hayâ îmândandır"*[144] hadisinde geçen hayâdan maksat bu hayâdır.

Kalbin, Allah Te'âlâ'nın *mâsivâ* ile ilgilenmeyi bvırakmasının alâmeti, *mâsivâyı* tamamıyla unutması ve ondan yüz çevirmesidir. Bu mâsivâyı unutmak o dereceye ulaşmalı ki; *mâsivâ*yı hatırlaması için kalbe baskı yapılsa bile kalp yine de onu hatırlamamalıdır. Böyle bir durumda kalbin eşya ile (nesnelerle ve varlıklarla) ilgilenmesi nasıl mümkün olur? İşte bu hal Allah dostlarının nezdinde *fenâ* diye tabir edilir. Bu hal tarîkatta (yolda) atılan ilk adım olup kıdem (ezel aleminin) nurlarının görülmesinin başlangıç noktası, bilgilerin ve hikmetlerin menşeidir. Bundan ötesi dikenli ağaç dalını çıplak elle sıyırmak gibidir.[145]

KELİME ANLAMI

109. ≺: اَلْمَكْتُوبُ التَّاسِعُ وَالْمِائَةُ **Yüz dokuzuncu mektup** صَدْرْ اِلَى الْحَكِيمِ **Hakîm Sadr'a gönderilmiştir** *(Ne hakkındadır?)* فِى بَيَانِ سَلاَمَةِ الْقَلْبِ **Kalbin selâmetinin** وَنِسْيَانِه **Ve onun unutmasının beyânı hakkındadır** *(Neyi unutması?)* مَا دُونَ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ **Hak Sübhânehû'nün dışındakileri** ≻

---

[143] Bu hadisin tahrici için bkz. C. 1, Mektup 74.

[144] Bu hadisin tahrici için bkz. C. 1, Mektup 98.

[145] "Bundan ötesi dikenli ağaç dalını çıplak elle sıyırmak gibidir" şeklinde tercüme ettiğimiz *"ve bidûnihâ hartu'l-katâdi"* deyiminin açıklaması için bkz. 75. Mektubun dipnotu.

اعْلَمْ Bil ki! اَنَّ أَهْلَ اللهِ Şüphesiz Ehlullah (Nedir?) اَطِبَّاءُ الْاَمْرَاضِ الْقَلْبِيَّةِ Kalp hastalıkları tabipleridirler وَاِزَالَةُ الْعِلَلِ الْبَاطِنِيَّةِ Bâtıni kusurların giderilmesi (Nedir?) مَنُوطَةٌ Bağlıdır (Neye?) بِتَوَجُّهِ هَؤُلَاءِ الْاَكَابِرِ O büyüklerin teveccühüne كَلَامُهُمْ Onların kelâmı (Nedir?) دَوَاءٌ Devadır وَنَظَرُهُمْ شِفَاءٌ Nazarları şifadır هُمْ قَوْمٌ Onlar öyle bir topluluktur ki; لَايَشْقَى Bedbaht olmaz (Kim?) جَلِيسُهُمْ Onlarla beraber olanlar وَهُمْ جُلَسَاءُ اللهِ Onlar Allah'la beraberdirler بِهِمْ Onlar sayesinde يُمْطَرُونَ İnsanlar yağmur görür وَبِهِمْ يُرْزَقُونَ İnsanlar, onlar sayesinde rızıklandırılır وَرَأْسُ الْاَمْرَاضِ الْقَلْبِيَّةِ Kalp hastalıklarının başı وَرَئِيسُ الْعِلَلِ الْبَاطِنِيَّةِ Bâtıni kusurların en büyüğü (Nedir?) هُوَ تَعَلُّقُ الْقَلْبِ Kalbin ilişmesi وَارْتِبَاطُهُ Ve bağlanmasıdır (Neye?) بِمَا O şeye ki; دُونَ الْحَقِّ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى Hak Sübhânehû ve Teâla'nın dışındadır وَمَا لَمْ يَتَيَسَّرْ Mümkün olmadıkça (Ne?) اَلتَّخَلُّصُ Kurtulmak (Neden?) مِنْ هَذَا التَّعَلُّقِ Bu alâkadan (Nasıl?) بِالتَّمَامِ Tamamen فَالسَّلَامَةُ مُحَالٌ Kurtuluş mümkün değildir فَاِنَّهُ لَامَجَالَ Zira imkan yoktur (Neye?) لِلشَّرِكَةِ Ortaklığa (Nerede?) فِى جَنَابِ الْحَقِّ جَلَّ سُلْطَانُهُ Şânı yüce Allah'ın katında اَلَا لِلّٰهِ "İyi bilin ki; yalnız Allah'ındır (Ne?) اَلدِّينُ الْخَالِصُ Hâlis Din" فَكَيْفَ Ya durum ne olur peki? (Ne zaman?) اِذَا جُعِلَ الشَّرِيكُ Mevlâ'ya ortak koşulan kılındığı zaman (Ne?) غَالِبًا Galip وَجُعِلَ Ve kılındığı zaman (Ne?) مَحَبَّةُ غَيْرِ الْحَقِّ Hakk'ın dışındakinin muhabbeti (Ne?) غَالِبَةً Baskın (Neye?) عَلَى مَحَبَّتِهِ تَعَالَى Allâh-u Teâla'nın muhabbetine عَلَى نَهْجٍ O şekilde ki; تَكُونُ مَحَبَّتُهُ تَعَالَى Allâh-u Teâla'nın muhabbeti oluyor (Ne?) مَعْدُومَةً Yok (Ne karşısında?) فِى جَنْبِهَا Başkasının muhabbeti karşısında اَوْ مَغْلُوبَةً Veya Mevlâ'nın muhabbeti mağlûp oluyor غَايَةَ الْوَقَاحَةِ son derece çirkin وَنِهَايَةَ عَدَمِ الْحَيَاءِ Ve hayasız bir şekilde وَلَعَلَّ الْمُرَادَ Belki de murad edilen (Neden?) مِنَ الْحَيَاءِ Hayadan (Nerede?) فِى قَوْلِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ Peygamber (a.s.)'in şu sözünde "اَلْحَيَاءُ مِنَ الْاِيمَانِ" "Haya, imandandır" (Nedir?) هُوَ هَذَا الْحَيَاءُ O, bu hayadır وَعَلَامَةُ عَدَمِ تَعَلُّقِ الْقَلْبِ Kalbin ilişkili olmamasının alâmeti (Neyle?) بِمَا سِوَاهُ تَعَالَى Allâh-u Teâla'nın dışındaki şeylerle (Nedir?) نِسْيَانُهُ اِيَّاهُ Kalbin mâsivâyı unutmasıdır (Nasıl?) بِالْكُلِّيَّةِ Tamamen وَذُهُولُهُ عَنْهُ Ve ondan

yüz çevirmesidir جُمْلَةً Bütünüyle عَلَى وَجْهٍ O şekilde ki; لَوْ كُلِّفَ Şayet zorlansa (Neye?) بِتَذَكُّرِ الْاَشْيَاءِ Eşyayı hatırlamaya لَمَا تَذَكَّرَ Kesinlikle hatırlamaz فَكَيْفَ يَكُونُ Nasıl olur? (Ne için?) لِتَعَلُّقِ الْقَلْبِ Kalbin alâkalı olması için (Neyle?) بِالْاَشْيَاءِ Eşya ile (Ne nasıl olur?) مَجَالٌ İmkan (Nerede?) فِى ذَلِكَ الْمَوْطِنِ Bu konumda وَهَذِهِ الْحَالَةُ Söz konusu hal مُعَبَّرَةٌ عَنْهَا Tabir edilir (Nerede?) عِنْدَ أَهْلِ اللهِ Ehlullah'ın yanında (Neyle?) بِالْفَنَاءِ Fenâ ile وَهُوَ أَوَّلُ قَدَمٍ O ilk adımdır (Öyle adım ki;) يُوضَعُ فِى الطَّرِيقَةِ Tarîkatta atılıyor وَمَبْدَأُ ظُهُورِ أَنْوَارِ الْقِدَمِ Kıdem nurlarının çıkış noktasıdır وَمَنْشَأُ وُرُودِ الْمَعَارِفِ وَالْحِكَمِ Bilgi ve hikmetlerin kaynağıdır وَبِدُونِهَا Bundan ötesi (Nedir?) خَرْطُ الْقَتَادِ Dikenli ağacı elle sıyırmak gibidir (çok çetin ve yorucudur)

